

Innst. S. nr. 227

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra forsvarskomiteen

Dokument nr. 8:79 (2005-2006)

Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Per Ove Width og Christian Tybring-Gjedde om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forsvarsindustrien skiller seg vesentlig fra annen industri. Dette skyldes flere forhold. Forsvarsindustrien leverer kun til hvert enkelte lands myndigheter, og har således kun én potensiell nasjonal kunde. Videre er forsknings- og utviklingstiden av avansert forsvarsmateriell svært lang, og krever av den grunn stor økonomisk soliditet og stabilitet av de bedriftene som deltar i slik virksomhet. At det ofte produseres relativt få enheter av hvert produkt som utvikles, gjør risikoen stor og enhetsprisen høy.

Forsvarsmateriellsektoren har videre en egen bestemmelse i EØS-avtalen. Bakgrunnen for dette er at nasjonal kompetanse til produksjon av forsvarsmateriell anses som strategisk viktig for landenes suverenitetshevdelse, og at reell konkurranse vil gjøre mindre nasjoner avhengige av leveranser fra de største produsentlandene. Ovennevnte tilsier at behovet for økt internasjonalt samarbeid er stort, og at særlig mindre nasjoner bør dra nytte av slike samarbeidsprosjekter.

Mye av verdens mest avanserte teknologi er blitt utviklet med bakgrunn i forsvarsindustrien. Dette gjelder blant annet avansert programvare innenfor områdene kommunikasjons-, laser-, overvåknings-, radar-, sonar- og romteknologi. Slik teknologi er primært utviklet med tanke på å bedre respektive lands forsvarevne, men ringvirkningene av slike utviklingspro-

sjekter har vist seg å være svært verdifulle også for kommersiell virksomhet.

Norge deltar i svært få internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren. Utgangspunktet for norsk deltakelse i slike prosjekter har til nå vært Forsvarets definerte behov for eventuelt ferdigutviklet materiell eller kostnadene knyttet til slik deltakelse. De potensielle kommersielle ringvirkningene av deltakelsen er gitt svært lav prioritering. Faktisk er det slik at Norge ved enkelte anledninger har valgt å trekke seg fra prosjekter på grunn av kostnadene knyttet til deltakelsen, og det til tross for at Forsvaret har hatt et definert behov for materiellet som ble utviklet. Et eksempel i så måte er det nordiske ubåtprosjektet Viking, hvor Norge valgte å tre ut av samarbeidet med Sverige og Danmark grunnet mangel på penger. De industrielle konsekvensene av denne beslutningen var blant annet at bedriften Kongsberg Defence & Aerospace (Kongsberggruppen) mistet sin rolle som en av Europas ledende leverandører av kommando- og kontrollteknologi/utstyr for ubåter.

Svært mange land bruker sin forsvarsindustri som "en brekkstang" for å få innpass i avanserte utviklingsprosjekter. Dette fordi landenes myndigheter vurderer slik deltakelse som et bidrag til landenes teknologibase. Eksempelvis valgte Canada å delta i utviklingen av det amerikanske kampflyet Joint Strike Fighter (JSF), uten selv å ha konkrete planer eller ambisjoner om å anskaffe nye kampfly.

Forsvaret og Forsvarsdepartementet mottar fra tid til annen invitasjoner om å delta i multinasjonale forsknings- og materiellutviklingsprosjekter. Dette gjelder blant annet prosjekter innad i NATO og europeiske prosjekter med tilknytning til European Defence Agency (EDA). Blant annet sikrer Norges nylig inngåtte Administrative Agreement med EDA Norge tilgang til informasjon om prosjektmulighetene innad i EU. Videre inviterer også amerikanske myndigheter europeiske allierte inn i amerikanske utviklingsprosjekter. Til nå har eventuell norsk deltakelse vært

begrunnet ut fra konkrete fremtidige operative behov for materiellet som planlegges utviklet, eller så har prosjektene blitt avvist på bakgrunn av kostnadene knyttet til eventuell deltakelse. Svært sjelden blir de industrielle eller teknologiske aspektene vektlagt i særlig grad.

Representanter for dagens regjering brukte mye retorikk i valgkampen for å fortelle velgerne at Norge trenger en mer aktiv næringspolitikk. Den såkalte verktøykassen skulle fylles, og særlig var det behovet for å beholde eksisterende industriarbeidsplasser og industristruktur som ble vektlagt. Etter regjeringsdannelsen har imidlertid retorikken forstummet, og den såkalte aktive næringspolitikken har uteblitt. Forslagsstillerne ønsker å gjøre noe med denne mangelen på aktiv næringspolitikk.

Norges fremtidige arbeidsplasser ligger innenfor morgendagens teknologiområder, og svært mye av nytenkningen innenfor dette området kommer fra den avanserte forsvarsteknologien. Statens sterke finansielle posisjon kombinert med forsvarsindustriens spisskompetanse innenfor definerte teknologier, samt landets høye forskerkompetanse hos blant annet Forsvarets forskningsinstitutt og SINTEF gir store muligheter for kommersiell utnytting av deltakelse i multinasjonale forsvarsmateriellprosjekter.

På denne bakgrunn fremmer forslagsstillerne følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren. Strategien må sikre at Norge benytter seg av de mulighetene som foreligger for økt deltakelse i slike prosjekter."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Thorbjørn Jagland og Signe Øye, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Henning Skumsvoll og Per Ove Width, fra Høyre, lederen Jan Petersen, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bjørn Jacobsen, viser til det fremlagte forslaget om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale

forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren.

Komiteen merker seg at forsvarsministeren i brev (vedlagt) til komiteen datert 19. mai 2006 uttaler at forslaget berører et område som den nåværende regjering er svært opptatt av, og der Regjeringen vil vurdere å endre gjeldende strategi. Videre anføres det at Regjeringen i tråd med sin tiltredelseserklæring, vil legge spesiell vekt på å gå igjennom rutineene for innkjøp av forsvarsmateriell med sikte på å føre en innkjøpspolitikk som sikrer gjenkjøpsavtaler og samsvar med norske utenrikspolitiske mål. Komiteen merker seg at Regjeringen fremhever at de vil foreta en gjennomgang av gjeldende næringspolitiske strategi for å videreutvikle norsk industris kompetanse til understøttelse av Forsvarets materiell. Videre vil man styrke norsk industris muligheter til å delta i internasjonalt materielle samarbeid, og sørge for at norske bedrifter best mulig blir satt i stand til å levere materiell til Forsvaret innenfor de områder hvor dette anses hensiktsmessig. Regjeringen understreker at de forhold som forslaget berører vil bli vurdert i dette arbeidet.

Komiteen anser med dette at forslaget og forslagsstillerens intensjoner er ivarettatt, og at Dokument nr. 8:79 (2005-2006) vedlegges protokollen.

Næringskomiteens merknader

Utkast til innstilling har vært forelagt næringskomiteen som i brev av 7. juni 2006 opplyser følgende:

"Det vises til forsvarskomiteens utkast til innstilling datert 2. juni 2006 vedrørende Dokument nr. 8:79 (2005-2006).

Næringskomiteen viser til de ulike partiers respektive merknader i forsvarskomiteens utkast til innstilling og har ingen ytterligere merknader."

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og råder Stortinget til å til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:79 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Per Ove Width og Christian Tybring-Gjedde om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren - vedlegges protokollen.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 8. juni 2006

Jan Petersen
leder

Signe Øye
ordfører

Vedlegg**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråden til forsvarskomiteen, datert 19. mai 2006****Dokument nr. 8:79 (2005-2006) - om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi**

Jeg viser til brev av 4. mai 2006, hvor forsvarskomiteen ber om Forsvarsdepartementets kommentarer til det fremlagte private forslaget om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren.

Først vil jeg gjerne få understreke at det ovennevnte private forslaget berører et område som *denne* regjeringen er svært opptatt av, og der regjeringen vil vurdere å endre gjeldende strategi.

Utvikling av nye forsvarssystemer, særlig i Europa, er i økende grad basert på samarbeid mellom flere land. Regjeringen ønsker at Forsvaret skal engasjere seg økonomisk i utvalgte prosjekter, men vil samtidig for-

utsette industriell deltakelse. Deltakelse er med på å gi norske miljøer tilgang til andre lands spiss teknologi.

I flertallregjeringens tiltredelseserklæring legges det spesielt vekt på at regjeringen vil gjennomgå rutinene for innkjøp av forsvarsmateriell med sikte på å føre en innkjøpspolitikk som sikrer gjenkjøpsavtaler og samsvare med norske utenrikspolitiske mål. Regjeringen vil derfor foreta en gjennomgang av gjeldende næringspolitiske strategi for å videreutvikle norsk industris kompetanse til understøttelse av Forsvarets materiell, styrke norsk industris muligheter til å delta i internasjonalt materiell-samarbeid, og sørge for at norske bedrifter best mulig blir satt i stand til å levere materiell til Forsvaret innenfor de områder hvor dette anses hensiktsmessig. I dette arbeidet vil de forhold som det private Dokument nr. 8-forslaget berører bli vurdert.

